INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

AUTOR:	Mgr. Hana Strádalová	ZNAČKA:	VY_32_INOVACE_12_0SZ_13
OBOR STUDIA:	Gastronomie Služby cestovního ruchu Management v gastronomii	ROČNÍK:	1., 2., 3.
PŘEDMĚT:	Společenskovědní základ Komunikace ve službách Společenskovědní seminář	VYTVOŘENO:	duben 2014
TEMATICKÝ OKRUH:	Vybrané otázky z teoretické a aplikované psychologie		
NÁZEV:	**Proces socializace**		
ANOTACE, METODICKÝ POKYN:	Výukový materiál je vytvořen pro žáky 1. a 2. ročníku oboru Služby cestovního ruchu a Gastronomie pro předmět Komunikace ve službách, lze jej také využít v Základech společenských věd v 1. ročníku pro již uvedené obory a ve Společenskovědním semináři oboru Management v gastronomii. Soubor obsahuje výkladový materiál k tématu **Proces socializace**, který je zpřístupněn žákům formou e-learningu. Žák se seznámí s podstatou pojmu socializace, s přehledem socializačních činitelů a různými typy sociálního učení. Žák se pod svým uživatelským jménem a heslem přihlásí do výukového prostředí http:/moodle.ssss.cz. Pod názvem příslušného předmětu a tematického okruhu vyhledá nabídku kurzů. Zadaný kurz obsahuje výkladový materiál, jež má žák prostudovat. Obsah a jednoduché zpracování náročného tématu odpovídá možnostem a předpokladům žáků. Kurz obsahuje také krátký kontrolní test, který prověří, zda žák výukový materiál prostudoval. Kurz (výukový materiál a kontrolní test) nenahrazuje v plné míře prezenční výuku a zjišťování vědomostí a znalostí. Spuštění testu řídí vyučující. Ten nastaví pravidla, za kterých je možné test absolvovat (prostředí, čas, četnost opakování, hodnocení).		
ODKAZY A CITACE:	BEDRNOVÁ, Eva; PAUKNEROVÁ, Daniela. *Psychologie prodeje pro střední odborná učiliště*. Praha: FORTUNA, 1995, ISBN 80-7168-195-4. BENDL, Stanislav. *Maturita ze společenských věd*. Olomouc: Nakladatelství Ivan Skřivan ml., 1997, ISBN 80-902261-1-6. HELUS, Zdeněk. *Psychologie pro SŠ*. Praha: FORTUNA, 1995, ISBN 80-7168-245-4. ČÁP, Jan; MAREŠ, Jiří. *Psychologie pro učitele*. Praha: PORTÁL, 2001, ISBN 978-80-7478-463-X.		

Proces socializace (zespolečenšťování)

Socializace je proces začleňování jedince do společnosti. Jedinec se postupně vzdaluje od stavu novorozeněte a stává se z něj bytost, která je schopna žít ve složitém systému lidské společnosti. Pouze lidská společnost je rozhodujícím činitelem, že se jedinec vyvine v lidskou bytost, nejen co se týče tělesných znaků, ale také psychicky, duchovně i sociálně. Příkladem jsou známé případy tzv. vlčích děti, které vyrůstaly mimo lidskou společnost (1800 „aveyronský divoch“ Viktor ve Francii, 1920 Amala a Kamala v Indii).

Socializace je proces celoživotní, základem je dětství a mládí jedince, ale socializační obtíže mohou nastat i ve stáří, např. člověk, který je zvyklý celý život pracovat, se po nástupu do důchodu cítí sám a neužitečný a musí se naučit jiným životním rituálům.

V průběhu socializace člověk kromě jiného získává:

- sociální dovednosti pro styk s ostatními lidmi (umění komunikace, řeč, pravidla společenského chování);
- morální normy, hodnotový systém, charakterové vlastnosti atp.

V průběhu socializace na jedince působí tzv. ***socializační činitelé***. Jejich působení může být ***záměrné nebo nezáměrné***, různě silné, nemusí působit podle předem daného schématu. Např. nápravně výchovný ústav (vězení) má za úkol převychovávat (převýchova = reedukace). Často se však stává, že z vězení vyjde jedinec obohacen o další znalosti z oblasti sociálně patologických jevů (páchání jiné trestné činnosti, zneužití návykových látek) a nehodlá změnit způsob existence.

Příklady socializačních činitelů:

- rodina, dětský domov, kojenecký ústav;
- různé typy školských zařízení;
- kamarádi, parta, přátelé, „ulice“, sportovní kluby a zájmové kroužky;
- zaměstnání;
- lázně, nemocnice, rehabilitační ústavy;
- diagnostické, výchovné a detenční ústavy,
- masové sdělovací prostředky (média);
- veřejní činitelé, politici;
- kultura (film, hudba, literatura) atp.

Význam rodiny je pro socializaci jedince klíčový a nezastupitelný.

Proces socializace probíhá v procesu sociálního učení.

Příklady sociálního učení:

1) ***Posilování (zpevňování).*** Je založeno na odměnách a trestech, odměňujeme za chování, které odpovídá požadavkům a normám (pochvala, projev sympatie, peníze, dárek). Trestem (odmítnutí, zavržení, pokárání, zákaz činnosti) odstraňujeme nežádoucí chování. Odměny jsou efektivnější než tresty. Je důležité kdo, jak a kdy jedince odměňuje nebo trestá.
2) ***Napodobování (imitace).*** Je nejčastějším a nejprimitivnějším způsobem sociálního učení. Ve společnostech s nižším kulturním vývojem je to jediný způsob učení, ale ani ve vyspělých civilizacích se bez nich neobejdeme. V podstatě v jeho průběhu přejímáme

vnější projevy chování našich vzorů. Napodobujeme řeč, mimiku, gesta, projevy citů, způsob trávení volného času, způsob oblékání, způsob chování k jiným lidem, atp.

3) ***Identifikace.*** Je ***ztotožnění*** se s vnitřními vlastnostmi osoby, k níž máme blízký vztah a chceme se jí přiblížit. Je to vyšší forma napodobování, kdy přejímáme vnitřní vlastnosti našich vzorů (ztotožňujeme se s morálními rysy, charakterovými nebo volními vlastnostmi). Na rozdíl od ostatních druhů sociálního učení je prostředkem seberegulace, vychází zevnitř, nikoliv zvenčí.
4) ***Observační učení.*** Jedinec si osvojuje společností odměňované způsoby chování.
5) ***Anticipace (očekávání).*** Působí jako „vmanévrování“ do určitého způsobu reagování, jednání nebo chování.
6) ***Sugesce*** je nekritické přebírání postojů a názorů bez zdůvodnění jejich správnosti a s tendencí jednat v tomto duchu.

Úloha 1
Správně
Bodů 1 / 1
Úloha s vlaječkou
Upravit úlohu

Která z následujících možností nejlépe odpovídá pojmu socializace?

Vyberte jednu z nabízených možností:

- a. proces nápravy poruch chování vzniklých v důsledku života ve společnosti
- b. proces začleňování jedince do společnosti, včetně osvojení jejich norem a hodnot ✓
- c. proces zařazení sociálně vyloučeného jedince zpět do většinové společnosti

Úloha 2
Správně
Bodů 1 / 1
Úloha s vlaječkou
Upravit úlohu

Socializace je proces, který se odehrává:

Vyberte jednu z nabízených možností:

- a. celý život ✓
- b. v dětství a dospívání
- c. do ekonomického osamostatnění jedince na rodičích

Úloha 3
Správně
Bodů 1 / 1
Úloha s vlaječkou
Upravit úlohu

K uvedeným druhům sociálního učení doplňte obsah:

posilování	je založeno na odměnách a trestech ✓
napodobování	imitujeme vnější projevy chování ✓
sugesce	nekritické přejímání postojů ✓
identifikace	ztotožňujeme se s vnitřními vlastnostmi vzorů ✓

Úloha 4
Správně
Bodů 1 / 1
Úloha s vlaječkou
Upravit úlohu

Která z uvedených možností nepředstavuje druh sociálního učení?

Vyberte jednu z nabízených možností:

- a. odloučení ✓
- b. nápodoba
- c. observace

Úloha 5
Správně
Bodů 1 / 1
Úloha s vlaječkou
Upravit úlohu

Za *"vlčí děti"* jsou považovány:

Vyberte jednu z nabízených možností:

- a. děti, kterým byl odepřen sociální rozvoj ✓
- b. děti, které byly odloženy do baby boxů
- c. současný jev, kdy děti vyrůstají v sociálně znevýchodněných rodinách
- d. děti v minulosti, kdy neexistovala sociální podpora státu